

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački
Homilija na Misi za Domovinu prigodom Dana državnosti
Zagreb, crkva sv. Marka, 25. lipnja 2016. godine.
Liturgijska čitanja: *Tuž 2, 2.10-14; Mt 8, 5-17*

Cijenjena gospođo Predsjednice Republike Hrvatske,
poštovani gospodine Predsjedniče Hrvatskoga sabora
i saborski zastupnici,
poštovani gospodine Predsjedniče Hrvatske vlade
i svi predstavnici izvršne i sudbene vlasti.
Draga braćo biskupi i prezbiteri, redovnici i redovnice,
poštovani pripadnici hrvatske vojske i policije,
dragi hrvatski branitelji,
poštovani predstavnici znanstvenih,
obrazovnih i kulturalnih institucija!
Draga braćo i sestre u Kristu!

1. U ovom se slavlju sada spominjemo onoga što se dogodilo 25. lipnja, prije dvadeset i pet ljeta, godine Gospodnje 1991. kada je Hrvatski sabor donio Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske. Hrvatski je Sabor taj dokument, koji ima povijesno značenje za hrvatski narod i sve građane Hrvatske, donio kao plod demokratizacije naše zemlje što je omogućeno padom totalitarnog sustava, a slijedom promjena koje su od 1989. godine zahvatile zemlje Europe u kojima je vladala komunistička diktatura.

Iako se radilo o prevažnom događaju u cjelokupnoj hrvatskoj povijesti, proglašenje hrvatske samostalnosti i suvereniteta nije prošlo u euforiji – jer zlokobni tutanj rata sve je snažnije odjekivao. Čitajući što je prije točno 25 godina, na današnji dan, izjavio moj prethodnik na stolici zagrebačkih nadbiskupa blažene uspomene kardinal Franjo Kuharić, vidljiva je njegova strepnja i duboka zabrinutost. U njegovoj izjavi stoji: »Mi kao vjernici i građani svjesni smo važnosti takve odluke, ali isto tako svjesni smo složenosti i ozbiljnosti naše cjelokupne situacije. Stoga svim vjernicima upućujem poziv na molitvu da Svemogući Bog rasvijetli misli i savjesti svih odgovornih u odlukama da se postigne pravedni mir u kojem će svi građani Hrvatske imati mogućnost da žive svoje puno ljudsko, vjersko i nacionalno dostojanstvo. To želimo svim narodima ovih prostora. Neka ta Deklaracija bude velika povelja mira, međusobnog poštovanja u pravednosti i slobodi«.

Samo dva dana nakon izjave blagopokojnoga Kardinala, katolički biskupi u ondašnjoj državi sabrali su se u Zagrebu na izvanrednom zasjedanju na kojem neki biskupi, zbog ratnih pokreta vojske i naoružanih skupina, nisu mogli sudjelovati. Okupljeni biskupi, osuđujući ratne pohode vojske, poručili su: »Ustavne odluke o kojima je riječ nisu donesene samovoljom ljudi na vlasti, nego voljom naroda izraženom na slobodnim izborima a zatim na plebiscitu i referendumu. Treba ih stoga, u skladu s općim etičkim i pravnim načelima međunarodnog života, prihvatiti i poštivati kao zakonitu volju naroda. Osporavanje ustavnih odluka Hrvatskog sabora i Skupštine Republike Slovenije (...), bilo vojnom silom JNA bilo privatno naoružanim skupinama, protivno je moralu, poštivanju ljudskih prava, i prava naroda na samoodređenje«. Tako su zaključili biskupi.

2. Dragi vjernici, ovo što se sada događa pod svodovima drevne crkve svetog Marka evanđelista na Gornjem gradu misno je slavlje, a svaka misa opire se trendu zaborava. Sudjelujući na misi, naime, ne samo da sakramentalno izgrađujemo kulturu sjećanja na Božju

prisutnost i pobjedu po Isusovoj mucij, smrti i uskrsnuću, nego ovdje i sada živimo, ovdje i sada naviještamo i ponazočujemo Isusovu žrtvu na križu, a to će tako biti i kad nas više ne bude na zemlji.

Mi, kao vjernici, kao Crkva, narod smo Božji i mistično Tijelo Kristovo. Mi otajstveno s Njim i supatimo i pobjeđujemo, upravo sada. Zato misa nije tek puko sjećanje na Isusove pobjede iz nekih davnih vremena, ona nije nešto što se tiče nekih drugih ljudi, ona je naše ulaženje u Kristovo događanje, u pobjedu dobra koje se događa ovdje i sada, za sve ljude. Nema, dragi vjernici, zaborava, i nema nikakve dvojbe: Krist je prisutan ovdje i sada; Crkva je ovdje i sada, a danas u ovom euharistijskom slavlju smijemo biti ponosni što Bogu zahvaljujemo za državu Hrvatsku, koja je ovdje i sada.

Unatoč svim teškoćama kroz koje danas prolazi naša Domovina, mi nismo došli ovamo jednostavno obilježiti jubilej hrvatske državnosti. Ovdje smo se okupili na slavlju zahvalnosti Bogu za postojanje Hrvatske Države, naše »junačke zemlje mile«. Ovdje smo se okupili da zahvalimo Bogu za državnost i slobodu koje su nam, po žrtvi prolivene krvi hrvatskih branitelja, unatoč progonima i rušenjima te tegobnom putu demokratskoga dozrijevanja, darovane živjeti posljednjih četvrt stoljeća.

3. Braćo i sestre, danas smo pozvani svrnuti pogled na prijedeni put i ne zaustavljati se na općenitim mislima koje pokušavaju, s jedne strane, prihvatiti tvrdnju o veličini postignutoga ili, s druge strane, umanjiti vrijednost prijedena put, što proizlazi iz skretanja pogleda s temeljnoga na manje važno.

Zahvalni smo Gospodinu što u svojoj najnovijoj povijesti imamo one koji su pod vodstvom prvog hrvatskoga predsjednika dr. Franje Tuđmana žrtvovali sebe i svoje živote za svoje bližnje i za Domovinu. Mislim ponajprije na hrvatske branitelje, ali i na tolike druge ljude koji su sebe ugradili u slobodu našega naroda i u nadu hrvatske državnosti. Oni su izabrali put koji je otvorio i koji trajno otvara prostore nade. Na taj se put kao narod trebamo vraćati svaki put kada nam se nude primamljiva obećanja, bez temelja i pokrića.

U ovih dvadeset i pet godina života neovisne i slobodne Hrvatske, kojih se danas spominjemo, sažete su rijeke najsnažnijih osjećaja ushita, pobjeda, sebedarja, vjernosti i zajedništva, života i umiranja za druge, istinske pobožnosti i nastojanja oko dobra. Ali jednako tako u tih dvadeset i pet godina u Hrvatskoj susrećemo i gorke trenutke sebičnosti i razdora, izdaja i podjela, nepoštovanja drugog čovjeka i vlastite Domovine, previše površnosti i kratkovidnosti, grubosti i neosjetljivosti, ucjena, zanemarivanja i izazivanja Boga nevjernošću...

Tako u dvadeset i pet godina, ispunjenih mnoštvom previranja i strepnji, svjedočimo čudesnim darovima, ali i nemaru prema njima. Istina je da se u mnogočemu s pravom pitamo biblijskim riječima današnjega čitanja: *S čime da te prisposobim? Na koga si nalik, Domovino naša?* To pitaju oni koji se sjećaju muka rađanja hrvatske slobode prije dvadeset i pet godina, ali to pitaju i naraštaji koji su stasali tijekom toga vremena. Ovaj srebrni jubilej bremenit je strepnjama djedova i baka, majki i očeva, djece i unuka.

Braćo i sestre, Božja riječ nikada ne ostaje na beznađu. Ona nas i danas poziva da pred Gospodina iznesemo svoje osjećaje, da mu uputimo molitvu za Domovinu, da pred njegovo lice »izlijemo svoje srce«. Naša današnja molitva i zahvala očitovanje je naše zahvalnosti Bogu i pouzdanja u njega. Ona je znak da prihvaćamo da nas on vodi i želje da nas oslobodi svake sebičnosti kojom se udaljavamo od svoje sreće i dobra Domovine.

4. Dragi vjernici, danas slavimo Dan državnosti, jer na današnji dan prije 25 godina, polazeći od volje naroda izražene na referendumu 19. svibnja 1991. godine, utemeljena jest Hrvatska kao samostalna i suverena država. Povijesni događaji devedesetih godina prošloga stoljeća označuju početak suvremene povijesti za hrvatski narod. Oni su za nas od presudne važnosti. Ti događaji predstavljaju prekretnicu i novi početak za narod i Domovinu Hrvatsku. Potrebno je stoga čuvati, tumačiti i novim naraštajima prenositi spomen na te presudne događaje zadnjega desetljeća dvadesetoga stoljeća. Oni rasvjetljuju temeljna pitanja našeg nacionalnog i državnog identiteta. S tim događajima započinju i suvremeni demokratski procesi hrvatskoga društva, koje vapi za novim zajedništvom i dijalogom.

Naime, nakon oslobođenja od totalitarnih sustava fašizma i nacizma, Hrvatska se tek 1990. godine oslobodila totalitarnog komunističkog sustava. Svibanj 1945., »za razliku od drugih naroda kojima je vraćena sloboda i demokracija, dolaskom marksističkoga totalitarnog sustava za nas je značio nov početak progona, zatvora, ubijanja nevinih ljudi« (*Pismo Hrvatske biskupske konferencije o 50. obljetnici završetka Drugoga svjetskog rata, Zagreb, 1. svibnja 1995.*).

Braćo i sestre, opterećuje našu sadašnjost i zamagljuje pogled u budućnost neprestano vraćanje temama naše prošlosti: Drugom svjetskom ratu i poraću, fašizmu i onomu što se predstavlja pod pojmom antifašizma. Sve što je povezano s predratnim, ratnim i poslijeratnim razdobljima i s velikim zlima: fašizmom, nacizmom i komunizmom, prepustimo studiju i znanstvenom istraživanju. Neka se u našoj javnosti napravi odmak od neprestanog vraćanja tim temama koje ipak pripadaju prošlosti i ne trebaju opterećivati našu sadašnjost koja se nalazi pred novim izazovima i stremljenjima. Ne treba se politika baviti tim pitanjima. Njezina je zadaća samo uspostaviti državne znanstvene nadstranačke institucije za istraživanje i proučavanje tog razdoblja i potporom osigurati njihov rad.

U nas je još uvijek prisutan strah od činjeničnog znanstvenog istraživanja toga razdoblja. A treba otvoreno reći da oni, koji ne dopuštaju da o tim događajima govore činjenice, dokumenti i znanstvena istina, unose stare podjele u hrvatsko društvo i zarobljenici su sljepila koje suvremenu Hrvatsku ne otvara budućnosti. Ne treba skrivati da promicatelji takvih pokušaja često skrivaju istinu o ljudima i vremenu koje još uvijek treba istražiti. Stoga se pitamo jesu li u Hrvatskoj toliko moćne one snage koje ne žele da istina dođe na vidjelo? A Isus nam poručuje: »Istina će vas osloboditi« (Iv 8,32).

5. Danas, kao zagrebački nadbiskup, moram reći i ovo. Na današnji blagdan postaje jasnije zašto lik i djelo našega blaženoga Alojzija Stepinca neki smatraju prijetnjom do te mjere, da mu se ni ime, niti časno djelovanje ne smije u svijetu valjda ni spomenuti. Dobro vidimo: ne može biti problem u njegovu djelovanju o kojemu je svoj sud dala ne samo povijesna ekspertiza, nego i samo nebo. Jedini je problem to što blaženi Alojzije predstavlja za Hrvatsku danas.

Njegov lik, jer okuplja Hrvatsku, jer se uz njegov grob sastaje narod i sva povijest, nezaobilazni je dio hrvatskog identiteta, i zato on smeta. Znali su njegovi progonitelji: makne li se Stepinca, nema ni Hrvatske kakvu poznajemo. Nagrdi li se Stepinčev lik, nagrdila se i Hrvatska. Baci li se ljaga na Stepinca, stigmom će nositi čitava nacija. No, odavde kao Crkva poručujemo: Bog je već proslavio svetost Alojzija Stepinca i tko god ide protiv njegova lika, ide protiv Boga. A to je bitka koju nitko ne može dobiti.

6. Na dvadeset i petu obljetnicu hrvatske državnosti promatramo put iza nas i put koji je pred nama. Uvijek u svjetlu Božje prisutnosti. Pred sobom vidimo nove naraštaje, pitajući se što im ostavljamo i što im trebamo poručiti. Baština koju im prenosimo sadrži u sebi i

tužaljke, ali one ne smiju prevladati. Našemu je naraštaju dano da prenosimo slobodu, iznimna svjedočanstva ljubavi i neprocjenjivo blago temelja u istini.

Hrvatska je država ostvarenje vjekovne državotvorne težnje prisutne u hrvatskom narodu čiji je Hrvatski sabor tijekom povijesti bio i uvijek ostaje znak i instrument. Ovdje rado ponavljam riječi iz svoga pastirskog pisma *Društvo po mjeri Očenaša*: »Vlastita država nije sebi svrha, ona je u službi općeg dobra naroda i građana. Ona je moćni instrument služenja miru na našim nemirnim prostorima. Stoga ona treba služiti zaštiti slobode, razvitku društvenih vrlina i općem blagostanju. Država – to je prilika i obveza da se jedan dio svijeta učini prikladnim boravištem za ljude. Smatram stoga hrvatsku državu velikim povijesnim napretkom i trajnom obvezom. Ona je rezultat naših zajedničkih nastojanja. U svemu pak tome naziremo također dar Božji koji sa zahvalnošću valja njegovati kako bi urodio plodovima pravednosti i mira« (br. 15).

7. Braćo i sestre, Domovina će nam biti onakva kakvi smo mi, a treba je nastaviti graditi, ni po čijoj mjeri osobnoga interesa, nego samo po mjeri zajedničkoga dobra svih ljudi koji u njoj žive. Zahvala Bogu za hrvatsku državnost, i čestitka svima na njezinom jubileju, neka se slije u molitvu Bogu da u Hrvatskoj bude mjesta za sve ljude i sve opcije koje joj žele dobro, da nestane podjela, da poraste odgovornost na svim razinama, da ne pokleknemo pred interesima velikih, i napose da ponovno otkrijemo ljubav koja spaja ovaj narod i sve stanovnike ove zemlje. Neka nas na tom putu vazda prati vjerni zagovor Presvete Bogorodice Marije, Kraljice Hrvata i utjeha Božjega milosrđa.

Znamo, često smo u našoj povijesti pokazali da nismo dostojni da Gospodin uđe pod naš krov, ali on je svejedno došao, i ostao s nama. Prilazimo Ti, Isuse, sada u slavlju naše Domovine, kao sinovi i kćeri ove Crkve, koji Te mole: samo reci riječ, i ozdravit će čovjek, narod i zemlja ova Hrvatska! Amen.